

Verslag vergadering Gebruikersraad Microdata Services
Woensdag 6 november 2019 9.30-11.30 uur
Locatie: VU Tinbergen Instituut, Amsterdam

Aanwezig:

Michiel Bijlsma (CPB, voorzitter)
Bas van der Klaauw (VU)
Kees Leidelmeijer (RIGO)
Paul de Graaf (O&BI Rotterdam)
MARIKE Knoef (Netspar)
Erwin Zijleman (CPB)
Ruben Dood (Directeur CBS – Beleidsstatistiek en Dataservices)
Ruurd Schoonhoven (Senior Relatiebeheerder Microdata Services, secretaris)

Afwezig:

Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)
Albert Wong (RIVM)
Jannine van de Maat (SCP)

Agenda

1. Opening, vaststellen agenda
(Verslag vergadering 11 april 2019 is al vastgesteld en op de website geplaatst)
2. Klanttevredenheidsonderzoek 2019
3. Stand van zaken innovaties
4. Diverse ontwikkelingen rond CBS en Microdata Services
5. Tarieven 2020 en kleine revisie bestandsonderwerpen
6. Overige zaken
7. Rondvraag en sluiting

1. Opening, vaststellen agenda

Twee leden van de raad (Caren Tempelman, SEO; Mark Schuitemaker, MinSZW-FEZ) hebben de raad verlaten. Suggesties voor opvolgers worden besproken.

2. Klanttevredenheidsonderzoek 2019 (bijlage)

De opzet van de enquête voor het klanttevredenheidsonderzoek is mede op suggestie van de gebruikersraad iets veranderd. Iedere onderzoeker heeft één vragenlijst gekregen ook indien hij/zij op meerdere projecten werkt, niet in juli maar in mei. Ter motivatie is het resultaat van eerdere onderzoeken meegestuurd. Na ongeveer 3 weken is gerappelleerd.

Resultaten in bijlage laten zien dat de klanttevredenheid grosso modo stabiel is met overall beoordeling rond 7,5. In de open vragen zeer diverse reacties, met relatief veel aandacht voor (Engelse) documentatie en bereikbaarheid (vooral van de technische helpdesk).

Naar aanleiding van een interne inventarisatie bij het CPB wordt gesproken over het koppelen van bestanden van externe partijen zoals UWV, DUO en vergelijkbaar. Onderzoekers dienen deze leveringen zelf goed te begeleiden, omdat regelmatig blijkt dat leveringen vertraagd zijn, verkeerde bestanden worden geleverd of dat ze worden geleverd aan de verkeerde CBS afdeling zonder dat de onderzoeker of CBS microdata services daarvan op de hoogte zijn en de doorlooptijd intussen oploopt. Andere geluiden uit de raad zijn de chronische behoefte aan meer rekenkracht en aan duidelijker informatie welke stappen onderzoekers moeten doorlopen om een project op te starten.

3. Stand van zaken innovaties

- (Meta)data zoekfunctionaliteit met behulp van DSC webinterface

Met behulp van (slechts) vier bereidwillige RA onderzoekers is een test gedaan met betrekking tot de bruikbaarheid van het bestaande systeem. Daaruit is naar voren gekomen dat dit nog niet bruikbaar is voor RA, onder meer omdat het abstractieniveau te hoog is en er teveel CBS jargon en

begrippenkader wordt gehanteerd. Onder andere wordt nu de optie bekeken de zoekfuncties te beperken tot datgene wat meer aansluit bij de denkwereld van onderzoekers. De raad vraagt CBS, mede wegens de beperkte personele capaciteit, voor het vervolgtraject goed stil te staan bij wat de werkelijke behoefte is, en ook na te denken over een discussieplatform of forum voor en door onderzoekers. Het CPB heeft intern iets dergelijks ingericht voor zijn RA onderzoekers.

- ODISSEI.

De pilot met de ODISSEI Secure Super Computer (voorheen ODISSEI Data Facility) is zeer succesvol afgerond, er wordt nu verder gewerkt aan een productieomgeving. Voortgang is mede afhankelijk van NWO Roadmap subsidie, waarvoor in juni een groot projectvoorstel is ingediend.

4. Diverse ontwikkelingen rond CBS en Microdata Services

Er speelt een aantal zaken die mogelijk invloed zullen krijgen op Microdata Services. Ruben Dood licht toe. Beleid van het CBS is om de ontwikkelingen rond deze onderwerpen eerst verder te laten uitkristalliseren en, mocht er aanleiding zijn tot veranderingen bij Microdata Services, die dan in één pakket door te voeren. Het ligt voor de hand dat de gebruikersraad daarover nog geïnformeerd en waar nodig geconsulteerd wordt.

a) Door enkele bedrijven die zich met diverse vormen van data- en statistische dienstverlening bezighouden is afgelopen jaar gesteld dat het CBS, door zijn 'Aanvullende Statistische Dienstverlening' (ASD) aan verschillende bestuurlijke lagen en maatschappelijke instellingen, marktverstrend zou optreden. Dit heeft geleid tot een (politieke) discussie die maakt dat CBS geen opdrachten voor organisaties buiten de overheid zal doen. Kleine opdrachten blijven mogelijk, en Microdata Services is nadrukkelijk genoemd als voorziening die ruim toegankelijk moet blijven.

b) De Functionaris Gegevensbescherming (FG) van het CBS heeft enkele zaken rond de AVG aan de orde gesteld. Belangrijkste hiervan is de eis dat instellingen die toegang krijgen tot microdata (van personen) een eigen grondslag onder de AVG dienen te hebben om met persoonsgegevens te mogen werken. Eventueel kan van een 'verlengde' grondslag worden gesproken indien niet de instelling zelf, maar diens opdrachtgever de grondslag heeft. Deze beperking kan een klein aantal remote access projecten raken. Tweede punt betreft aanvullende voorwaarden voor toegang tot microdata vanuit landen buiten de EU die niet de AVG onderschrijven. Tevens is veiligheid ter discussie gesteld in gevallen waarin onderzoekers eigen bestanden willen koppelen waarin zij de identiteit van de betreffende personen of bedrijven kennen. De raad bespreekt een aantal overwegingen waarmee deze kwestie zou kunnen worden benaderd, CBS zal die nader uitwerken en betreft de raad bij het vervolg.

c) Instellingsmachtigingen (zie verslag vorige vergadering).

Vooruitlopend op definitieve besluitvorming wordt om de (wild)groei van detacheringen bij gemachtigde onderzoeksafdelingen ('statistische enclaves') te ontmoedigen in alle gevallen de afdeling gevraagd zelf een detacheringsverklaring te overleggen. Voorgenomen maatregelen zijn voorts dat alleen het hoofd van de enclave nieuwe medewerkers kan aanmelden en in het geval van medewerkers van elders in de organisatie zich garant verklaart dat die in hun dagelijks werk niet bij opsporing, handhaving e.d. betrokken zijn. Er wordt nog nagedacht over een eis dat op een project niet meer dan een beperkt deel van de actieve onderzoekers van buiten de enclave afkomstig mag zijn, en over een alternatief voor de eis van de formele detacheringsverklaring omdat die administratief bewerkelijk is.

De raad kan zich in deze maatregelen vinden en verzoekt CBS die verder uit te werken, en daarbij ook specifiek na te denken over de positie van meekijkers omdat het (althans bij sommige enclaves) vooral daarom gaat.

d) Naar aanleiding van zowel het voorafgaande als de continue groei in de omvang van Microdata Services heeft de directie van het CBS gesteld dat het zinvol is veiligheid en governance van het geheel aan een onderzoek te onderwerpen. Over implicaties valt op dit moment weinig te zeggen. In ieder geval zullen de voornoemde onderwerpen b) en c) hierin worden meegenomen.

5. Tarieven 2020 en kleine revisie bestandsonderwerpen

Microdata Services zal zich conformeren aan de CBS-brede tariefsverhoging van 3%. Hierin zal tevens een kleine revisie worden meegenomen van de indeling naar bestandsonderwerpen. Op een aantal plekken in de catalogus was sprake van bestanden die tot nu toe aparte onderwerpen waren (en waarvoor dus apart betaald moest worden) maar die naar aard en inhoud logischerwijze tot hetzelfde onderwerp gerekend zouden moeten worden. Op een aantal punten wordt dit per 1-1-2020 aangepast. In één geval (inkomensbestanden) worden bestanden die tot nu toe onder één onderwerp vielen omwille van een scherpe doelbinding in het vervolg afzonderlijk aangeboden. Voor individuele projecten kan dit tot beperkte prijsveranderingen leiden zowel in positieve als in negatieve zin. De raad verzoekt CBS duidelijk(er) op de website te publiceren hoe bestandsonderwerpen georganiseerd zijn en wat de mutaties zijn.

6. Overige zaken

- Ruben Dood licht toe dat de groei van de microdata dienstverlening onverminderd doorgaat en regelmatig wringt met de personele capaciteit; daarbij hebben we te maken met uitval door ziekte van medewerkers. Uit de vergadering klinkt de reactie dat bij navenant toegenomen inkomsten de formatie gewoon uitgebreid zou moeten kunnen worden; dit is in principe correct, maar het (historische) financieringsmodel is iets complexer; niettemin verwacht Ruben Dood dat enige personele groei mogelijk zal zijn. De raad suggereert om veel gevraagde en/of bewerkelijke diensten te ontmoedigen door die duurder te maken. De voorzitter stelt de vraag waarom bekostiging van de toegang tot publieke data niet eveneens publiek gefinancierd zou kunnen worden; dat laatste is expliciet niet het beleid van (met name) EZK, maar als de overheid spreekt over (veel geld voor) Open Data, AI, Topsectoren, etc dan ligt voor de hand dat toegang tot microdata in het belang van de samenleving daarin meegenomen wordt. Michiel Bijlsma, Bas van der Klaauw en Marike Knoef zullen, in overleg met CBS, overleggen hoe/waar deze discussie zinvol gevoerd zou kunnen worden.

- Facturering: facturen over Q1Q2 van dit jaar worden pas in deze periode verstuurd, tezamen met die van Q3. Oorzaak is een ongelukkige samenloop van verlof- en ziekteperioden van medewerkers bij Microdata Services en bij de Centrale Financiële Administratie die de facturen uiteindelijk verzendt. CBS gaat per 2020 over op een nieuw bedrijfsadministratiesysteem, waardoor het factureringsproces van microdata projecten aanzienlijk efficiënter wordt. Facturen zullen alleen nog per e-mail worden verstuurd. De facturen over 2019Q4, te verzenden omstreeks februari 2020, zullen de eerste zijn in nieuwe vorm. Wij zullen financiële afdelingen van gebruikers daar tijdig over informeren. De raad betreurt de gang van zaken over 2019 en Ruben Dood biedt namens het CBS excuses aan voor problemen die hierdoor eventueel bij de onderzoekinstellingen zijn ontstaan. Op een vraag uit de raad over facturering van projecten in opdracht van derden geeft CBS aan dat het in dergelijke gevallen altijd mogelijk is om een factuur kort na afloop van het project te vragen, en dus niet het algemene tijdpad van facturering af te wachten.

- Vanaf volgend jaar vervallen datums van tokens en moeten die laatste vervangen worden. CBS overweegt nog of de onderzoekers gevraagd zal worden om hiervoor naar het CBS te komen of dat de tokens aangetekend verstuurd kunnen worden. De raad geeft in overweging op een aantal dagen uitgiftepunten op verschillende plaatsen in het land te organiseren.

- Microdata gebruikersbijeenkomst: op donderdagmiddag 21 november a.s. vindt op het CBS Den Haag weer een halfjaarlijkse microdata gebruikersmiddag plaats, het thema is 'Beleidsevaluaties'

- ODISSEI besteedt jaarlijks k€ 300 aan sponsoring van microdata projecten van zijn deelnemers. Dit jaar is voor het eerst een k€ 40 daarvan gereserveerd voor de Microdata Access Grant waarvoor 5 van de 23 ingediende projecten gehonoreerd zijn. Van het overige bedrag wordt een korting verleend aan omstreeks 100 microdata projecten.

7. Rondvraag

Paul de Graaf verzoekt te kijken naar de wijze waarop bij goed/fout beantwoorden van de awarenessvraag terugkoppeling aan de onderzoeker wordt gegeven, die lijkt niet logisch.

Paul de Graaf merkt tevens op dat de actualiteit van documentatierapporten op de CBS website geen gelijke tred houdt met de werkelijke beschikbaarheid van nieuwe jaargangen en versies binnen de RA omgeving. Bij toezending van een mail met bericht over nieuwe versies etc zou het welkom zijn als het nieuwe documentatierapport kan worden toegevoegd, en expliciet vermeld zou worden welke de verbeteringen in de nieuwe versie van het bestand zijn.

Ruurd Schoonhoven legt de vraag van CBS voor hoe om te gaan met de situatie dat een onderzoeksbureau een project uitvoert voor een bepaalde opdrachtgever (gemeente, brancheorganisatie, woningcorporatie), en vervolgens eenzelfde rapport wil maken voor andere soortgelijke opdrachtgevers. Het kan dat binnen hetzelfde RA project hoewel het strikt genomen niet past binnen de doelbinding, en het voor het onderzoeksbureau wellicht een financieel interessante vorm van vermarkten wordt – waar CBS data niet voor bedoeld zijn) of dient telkens een nieuw RA project te worden ingericht (met alle administratieve etc handelingen alsmede kosten van dien, terwijl het niet om meer gaat dan draaien van dezelfde analyse met een andere gemeente/SBI/... code). Reacties uit de raad suggereren dat CBS hier pragmatisch mee om zou moeten gaan. De raad benadrukt dat het hoe dan ook inhoudelijk een goede zaak is als statistieken tussen (bijvoorbeeld) gemeenten onderling goed vergelijkbaar zijn. Het kostenargument is iets tussen onderzoeksbureau en opdrachtgever, daar moet CBS buiten blijven.

Actiepunten:

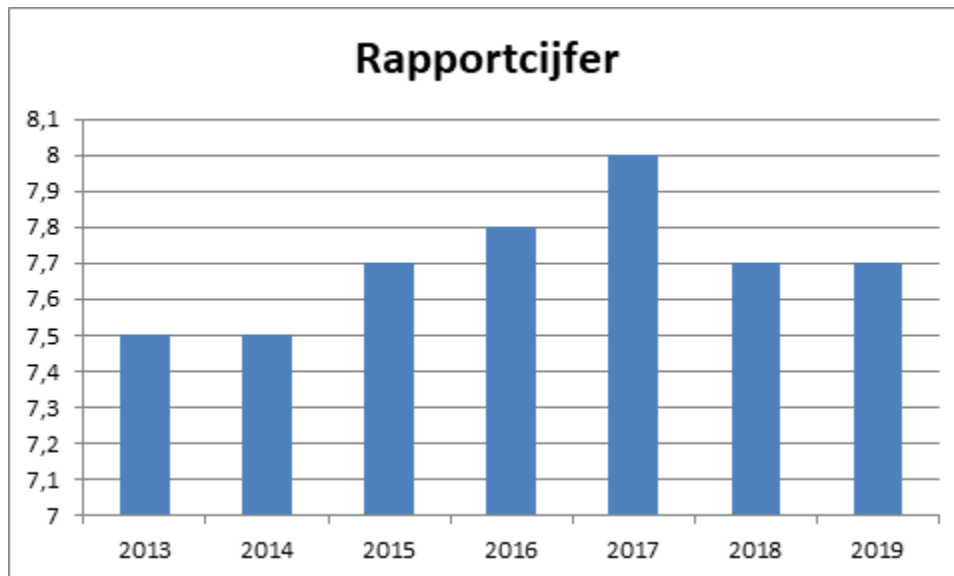
- CBS verbetert informatie op de website over de te nemen stappen bij opzetten van een nieuw project
- CBS denkt na over (de noodzaak van) een discussieforum voor onderzoekers
- CBS betreft de raad bij de vervolgdiscussie over AVG- en veiligheidsaspecten van RA
- CBS werkt het proces voor enclaves en detacheringen verder uit
- CBS zorgt voor duidelijke(r) informatie over bestandsonderwerpen en de mutaties daarin
- CBS kijkt naar de feedback bij beantwoording van awarenessvragen
- Enkele leden van de raad denken na over hoe de discussie over toegang tot microdata en met name de bekostiging daarvan in bredere context geagendeerd kan worden
- CBS kijkt naar actualiteit van info over nieuwe versies van bestanden en naar de wijze van verspreiden van die informatie

Projectevaluaties 2019

Op 17 mei 2019 is aan alle op dat moment actieve onderzoekers (805 personen) een e-mail gestuurd met daarin een link naar de projectevaluatie en het verzoek deze in te vullen. Als bijlage was het resultaat van de projectevaluatie 2018 bijgevoegd. Op 13 juni 2019 is aan dezelfde groep onderzoekers een reminder gestuurd.

In totaal zijn 133 formulieren ingevuld (2018: 128, 2017: 104).

Bij één vraag wordt gevraagd een rapportcijfer te geven en het resultaat daarvan – en dat van de jaren 2013 tot en met 2018 – staat hieronder.

Bij de overige vragen wordt gevraagd een waardering te geven, uitgedrukt in slecht, matig, voldoende, goed, uitstekend en n.v.t. We hebben de waarderingen vertaald in cijfers volgens onderstaand schema:

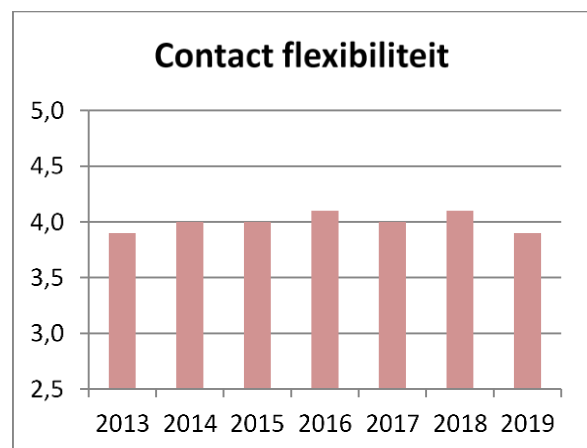
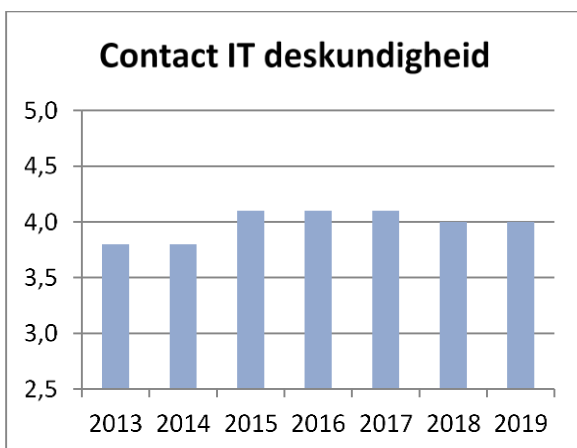
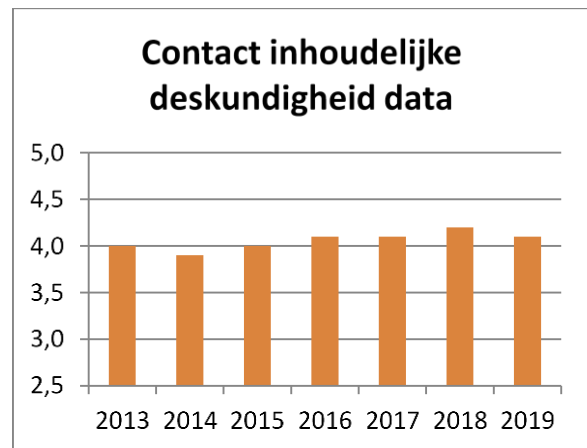
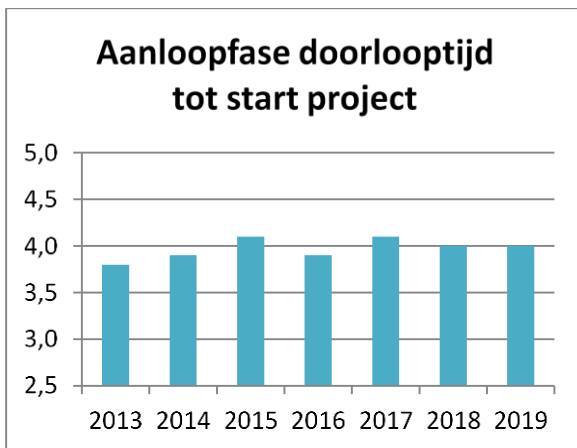
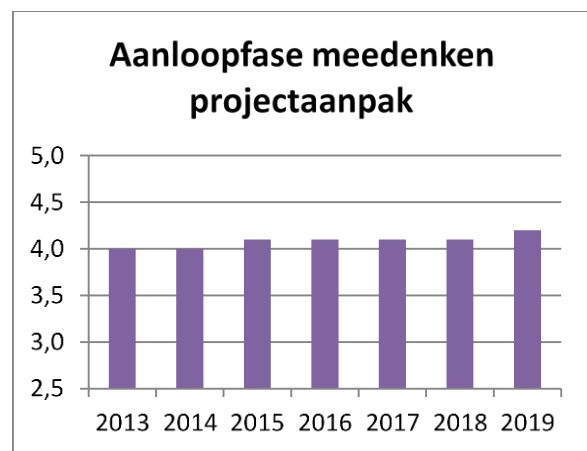
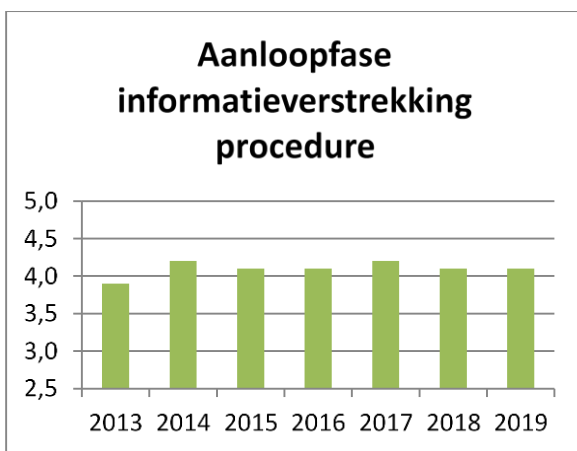
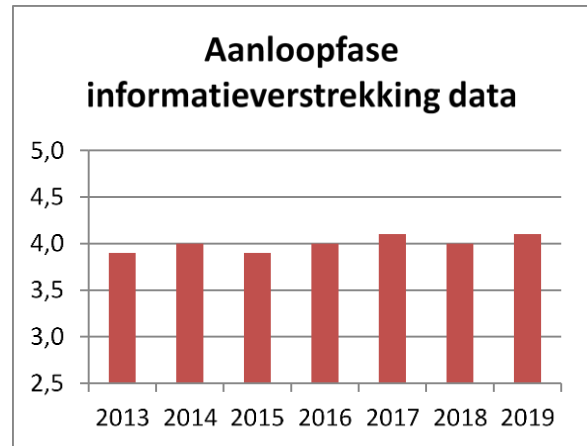
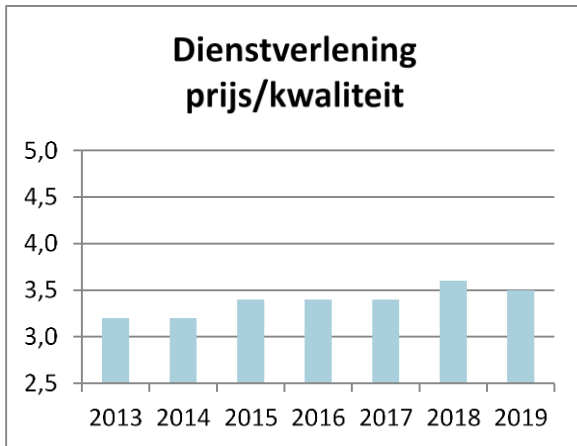
slecht = 1

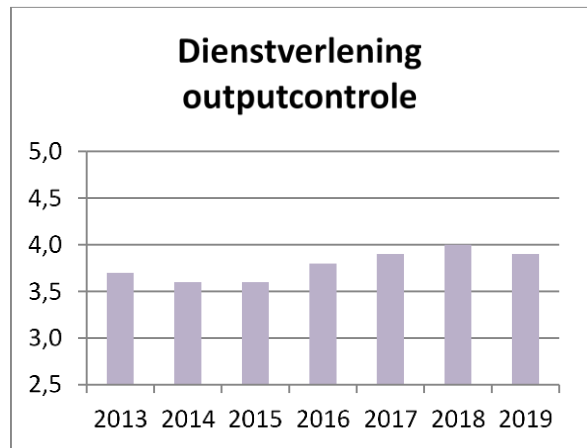
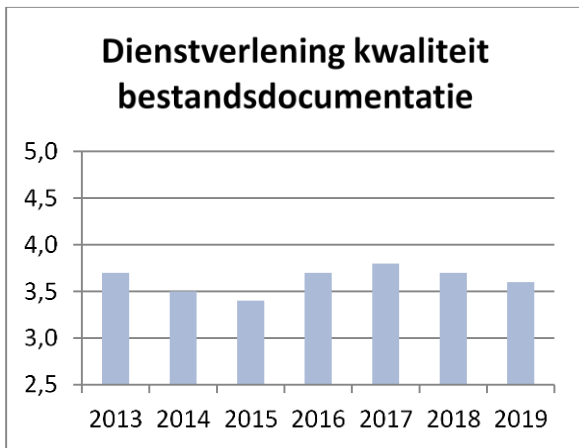
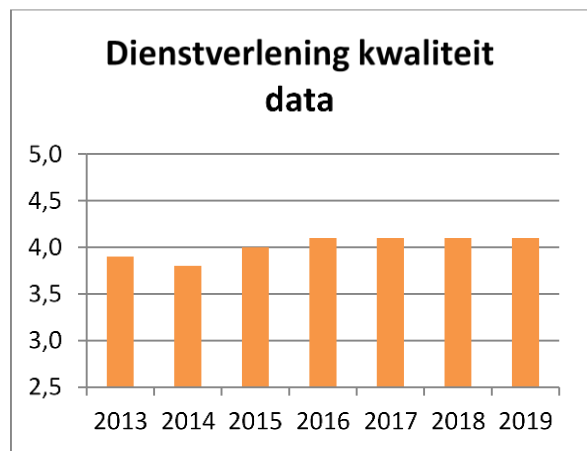
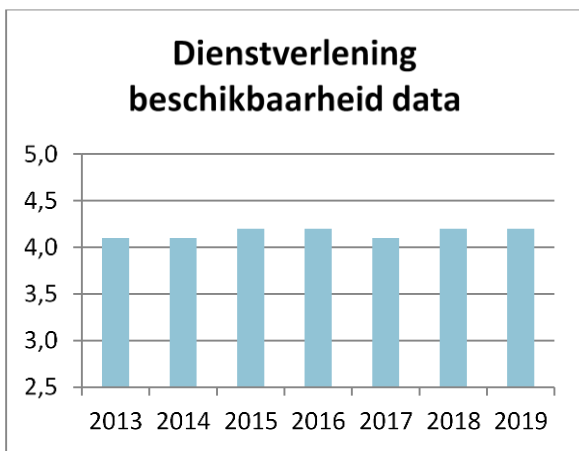
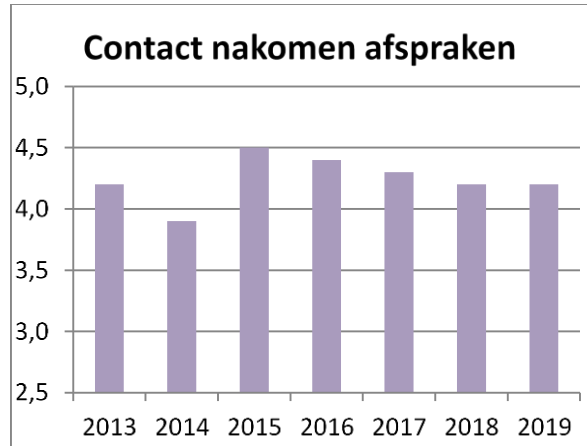
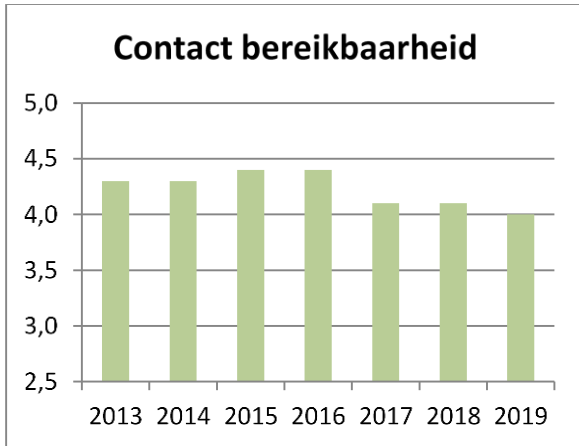
matig = 2

voldoende = 3

goed = 4

uitstekend = 5

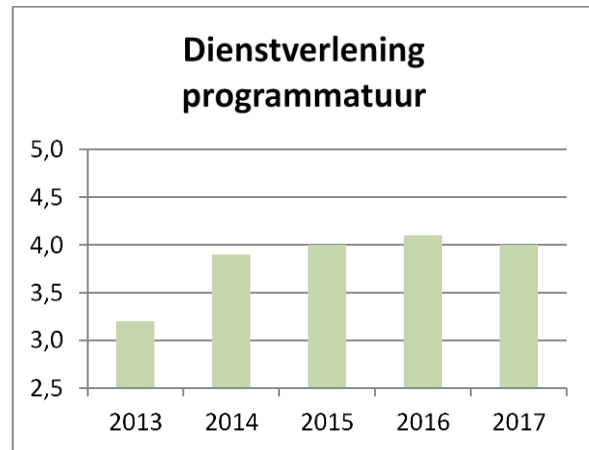
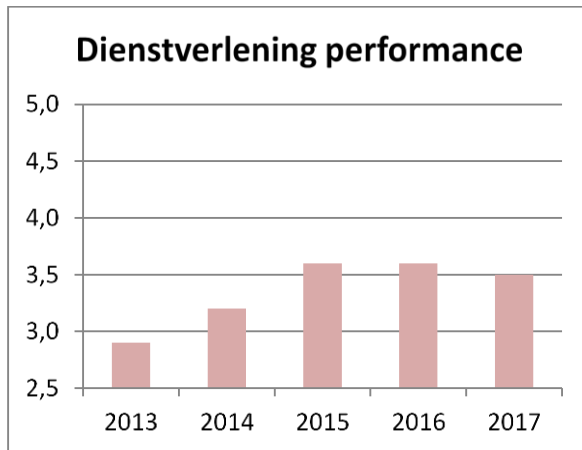

IT specifieke vragen

In 2017 is de wijze van toegang tot de RA-omgeving ingrijpend gewijzigd. In 2018 hebben we daar een aantal specifieke vragen over gesteld en twee andere vragen betreffende de IT laten vervallen (zie hier direct onder).

In de laatste grafiek staan de resultaten op de nieuwe vragen die betrekking hadden op IT-specifieke zaken: de performance, tevredenheid inlogprocedure, gemak inlogprocedure, storingsgevoeligheid en een algemeen oordeel.

IT-specifiek

